

HOFJESKRANT

NIEUWSBRIEF VAN DE STICHTING LANDELIJK HOFJESBERAAD

nummer 29, voorjaar 2012

VERDER IN DIT NUMMER:

- Van de voorzitter
- Voorjaarsvergadering 14 april 2012
- Najaarsbijeenkomst in Elburg
- Boekbespreking *Inden Groenen Tuin*
- Ruytershofje, Zutphen
- Sareptahof, Zutphen
- Het Heiligen Geest Gasthuis, Groningen
- Website
- Hofje van Cinq, Gouda
- Afscheid Piet Verhoeven
- Column Henk Geist

MEDEDELINGEN VAN HET BESTUUR

LANDELIJK HOFJESBERAAD

De Stichting Landelijk Hofjesberaad is bedacht op 8 april 1997 en daadwerkelijk opgericht op 4 juni 1997.

BESTUURSSAMENSTELLING:

Drs M.D. van den Briel, voorzitter (020 - 620 28 39)
Dhr C.S. Hoekema, penningmeester
(0229 - 21 60 16 / 06 - 53 85 94 52)
Mr E.W. Oosterbaan, secretaris, tel. 0224-215185
Mw E.C.M. Elzenga-Duynstee, lid (0318 - 613 282)
Drs J.M. Poldermans, lid (023 - 532 85 19)
Dr W.J.H. Verwers, lid (033 - 253 74 61)

Als adviseurs van het bestuur treden op:

Dhr jhr G.G. Witsen Elias, voormalig secretaris LHB
Mw E. Hoorn, dir. 'van Alckmaer', Wonen
Mw A. de Wit, arts, specialist ouderengeneeskunde, Zorg
Vacature Monumenten

HOFJESKRANT

De Hofjeskrant is voor geïnteresseerden op aanvraag beschikbaar. Bestuursleden van de aangesloten hofjes krijgen de krant automatisch op hun huisadres.

SECRETARIAAT

Stichting Landelijk Hofjesberaad
Vooruitgangstraat 167, 2032 RK Haarlem
Het secretariaat is tijdens kantooruren te bereiken op
023 - 5400644, fax 023 - 5402434,
e-mailadres: info@hofjesberaad.nl
Contactpersoon: Joke Slootheer
www.hofjesberaad.nl

AANMELDING NIEUWE LEDEN

Voor meer informatie over het Landelijk Hofjesberaad en/of de mogelijkheden voor aansluiting bij het beraad kunt u zich richten tot Joke Slootheer (secretariaat). Natuurlijk zijn wij ook zeer geïnteresseerd in uw reactie op de Hofjeskrant. Belt of mailt u gerust, ook als u een actieve bijdrage wilt leveren aan het werk van de stichting.

ADVERTENTIEPRIJZEN

De advertentietarieven voor de Hofjeskrant zijn sinds 10.02.2004 niet veranderd. Zij bedragen:

1/6 pagina	€ 150,-	1/2 pagina	€ 500,-
hele pagina	€ 750,-	hele achterpagina	€1.000,-

COLOFON

Uitgave van het Landelijk Hofjesberaad.
Verschijnt tweemaal per jaar: voorjaar en najaar
ISSN: 1872-5619

Redactie: J.M. Poldermans, W.J.H. Verwers
Vormgeving: Tekst in Vorm, Joke Slootheer
Druk: Paswerk Grafisch, Cruquius

NIEUW BESTUURSLID

Mijn naam is Hanneke Baars-Goettsch. Sedert september 2011 ben ik secretaris van het bestuur van de stichting "Rusthof", een hofje verscholen aan de Parkstraat in Den Haag. Uiteraard te vinden op de website van LHB.

Na mijn afstuderen Nederlands recht in Utrecht in 1972 heb ik altijd voltijds gewerkt in de vastgoedwereld. Het grootste deel van deze tijd heb ik gewerkt bij Nationale-Nederlanden Vastgoed, nadien geheten ING Real Estate, in Den Haag. Daar heb ik vooral aan de beleggingskant van vastgoed gestaan, in de woning- en commerciële sector. Na mijn pensionering bij ING Real Estate in januari 2008 begon ik een half jaar later aan een tweede loopbaan als directeur Stadsherstel Den Haag e.o. N.V., ook vastgoed maar dan op monumentaal terrein. In de woningportefeuille van Stadsherstel bevinden zich twee zgn. hofjes. Daar heb ik begin van het jaar 2011 afscheid genomen. In die tijd heb ik de hofjes en met name de Haagse hofjes beter leren kennen door deel te nemen aan het halfjaarlijks Haags Hofjesberaad.

Na mijn eerste deelname aan de najaarsbijeenkomst 2011 van LHB in Elburg werd ik in februari van dit jaar gevraagd voor het bestuur van LHB met name vanwege mijn kennis over woningen en monumenten. Dat vond ik erg leuk en ik ben daar met plezier op in gegaan. Inmiddels is mij al een kijkje gegund in een aantal prachtige hofjes in den lande. Voorts heb ik nog een aantal pro bono-functies zoals raad van toezicht van de stichting Plein 1813 in Den Haag, de viering van 200 jaar koninkrijk der Nederlanden in 2013; raad van advies van Kunst en Bedrijf in Amsterdam; raad van toezicht van een schoolbestuur in Oegstgeest (mijn woonplaats) met het oog op het bouwen van een nieuwe school.

VAN DE VOORZITTER

AL 15 JAAR!

Zowel 5 als 10 jaar geleden heb ik stilgestaan bij onze "Iustrumvieringen". Nu wil ik dat weer doen: op 21 juni 2012 bestaat het Landelijk Hofjesberaad 15 jaar!

In 2003 schreef ik dat na 5 jaar het met u allen opgebouwde vertrouwen bleek: uit het feit dat de leden het goed vonden dat het bestuur zich op het gebied van de OZB landelijk presenteerde.

Er is zowel in uw houding richting het bestuur maar ook in de houding van het bestuur zelf het een en ander veranderd. Ik denk dat het nu zo is dat u het juist niet goed vindt als wij ons standpunt landelijk niet kenbaar zouden maken en dus een "bestraffende" blik van u ontvangen. In de afgelopen jaren zijn wij beiden zelfbewuster geworden.

Dat mag ook wel gezien de aantallen die LHB vertegenwoordigt. Uiteindelijk vertegenwoordigen alle bij ons aangesloten hofjes meer dan 2.500 woningen. Een zeer respectabel aantal waar menige woningbouwvereniging jaloeers op zou zijn.

Het LHB is er zich terdege van bewust dat zij een koepel is en geen eigen bezit heeft: wij kunnen en zullen u niets opleggen. Dat was in de afgelopen jaren

nooit de bedoeling en dat zal het in de toekomst ook niet zijn. Zoals iemand mij ooit zei: 'Probeer als een herder voor de kudde uit te lopen en niet er achter. Als je achter de kudde loopt moet je steeds "in de juiste richting duwen" en dat kost veel tijd en energie en gaat waarschijnlijk niet lukken. Als je er voor loopt geldt: Wie volgen wil, volgt en wie een andere richting kiest: ook goed'. Ik heb ervaren dat dit een wijze opmerking is. Het is voor het bestuur van het LHB niet mogelijk te zeggen hoe je moet besturen maar je kunt - moet zelfs, vind ik - wel de middelen aanreiken om het besturen door de aangesloten eigenaren zo goed mogelijk te kunnen laten geschieden.

Een voor mij zeer belangrijk aspect van het LHB blijft u allen te informeren over ontwikkelingen die voor hofjeseigenaren van belang zijn: de BRIM, de nieuwe benadering van de problematiek van de ruimtelijke ordening in de directe omgeving van onze gebouwen, financieringsmogelijkheden bij restauraties, hoe verantwoord en vooral ook

duurzaam te restaureren of renoveren, veranderingen in het woningwaarderingstelsel. Dit alles zijn onderwerpen waar men wel van hoort of leest in de krant maar misschien niet altijd de link legt naar het eigen hof. Ook is de interpretatie van de nieuwe informatie lang niet altijd meteen duidelijk. Dan kan een inleider op een landelijke LHB-bijeenkomst, door een overzicht te geven, meer inzicht geven.

5 jaar geleden schreef ik:

Mede dankzij uw participatie en inbreng heeft u ons scherp gehouden. Dat leidt tot een goede wisselwerking. Ik ben u hiervoor erg dankbaar en wil u oproepen ons vooral te blijven benaderen met vragen.

Dit is nog steeds geldig. Wij hebben elkaar nodig: Toen, nu en straks. Het bestuur zal zijn uiterste best blijven doen en met grote inzet al uw en onze gemeenschappelijke belangen behartigen.

M.D. van den Briel

VOORJAARSVERGADERING 14 APRIL 2012

Op zaterdag 14 april 2012 wordt de jaarlijkse Voorjaarsvergadering van het Landelijk Hofjesberaad gehouden. Deze zal plaats vinden op Heringa State (Poptaslot), Slotleane 1, in Marssum (postcode 9034 HM). Aanleiding daarvoor is dat het Poptaslot dit jaar zijn 500-jarig bestaan beleefd. Daaraan verbonden is het dr H. Popta Gasthuis dat gesticht is in 1711.

Na de ontvangst (vanaf 10.30 uur) zal om 11.00 uur het welkomstwoord worden gesproken door de heer F.J.M. Vogelpoel, rentmeester van het dr H. Popta-Gasthuis, gevolgd door de huishoudelijke vergadering. Het ochtendprogramma wordt voort-

gezet met een lezing door de heer mr Kanter Breuker, voogd van het dr H. Popta-Gasthuis en notaris. De titel van zijn bijdrage is 'Geven aan het goede doel volgens de fiscus anno 2012'.

Na de lunch (13.00 - 13.45 uur) wordt een bezoek gebracht aan Museum Prinsessehof te Leeuwarden waar we kunnen genieten van de tentoonstelling: 'Groen Geluk, van lusthof tot volkstuin'.

De dag wordt om 16.00 uur besloten met een borrel in Grand Café De Koperen Tuin in de Prinsentuin.

Partners zijn, zoals gebruikelijk bij de Voorjaarsvergadering, van harte wel-

kom. Zij zullen tijdens de vergadering een rondleiding krijgen door het slot, de tuin en het gasthuis. Mocht uw partner de vergadering willen bijwonen, dan is hiertegen natuurlijk geen bezwaar. De lunch (13.00 uur) is voor alle aanwezigen bestemd.

Het bezoek aan het museum (denk aan uw museumjaarkaart) in Leeuwarden zal geschieden per eigen vervoer. Het parkeren is voor eigen rekening. Nadere gegevens krijgt u voor de lunch.

De uitnodigingen zijn inmiddels verstuurd. Voor aanmelding of informatie kunt u zich wenden tot het secretariaat: info@hofjesberaad.nl

NAJAARSBIJENKOMST IN ELBURG

De jaarlijkse Najaarsvergadering van het Landelijk Hofjesberaad vond het afgelopen jaar op 5 november plaats in de prachtige Hanzestad Elburg. Daar waren we in groten getale te gast bij het Feithenhof.

Aan het begin van de bijeenkomst gaf een van de vier provisors (= regenten), ds. A. Snoek, een geestige inleiding over de geschiedenis van het hof. Als dank voor de gastvrijheid overhandigde onze voorzitter, de heer D. van de Briel, de gastheer de bekende LHB-steen, met oorkonde.

Na de vergadering, waarvan het verslag is toegestuurd, sprak mevr. Esther Voren, hoofd Huren & Kopen, van woningbouw vereniging IntermarisHoeksteen (Hoorn) over 'Ontwikkelingen op het gebied van het huurbeleid'. De moeilijke en interessante materie zette ze vlot en helder uiteen. Ook daarvan volgt later het verslag. Intussen hadden we de mooie Provisorkamer in het hof mogen bewonderen.

Onder deskundige leiding hebben we na de lunch een rondwandeling door dit mooie stadje met zijn vele monumenten gemaakt. Daarbij waren de weergoden ons begin november zeer gunstig gezind. Bij de borrel na afloop ervan konden we terugzien op een zeer geslaagde bijeenkomst.

BOEKBESPREKING

INDEN GROENEN TUIN

Auteur Dr G.J. Jaspers heeft met deze publicatie aan de veelheid van boeken over Haarlemse hofjes een overzichtelijk, goed geannoteerd, mooi vormgegeven en zeer lezenswaardig exemplaar toegevoegd.

Dat de auteur van jongs af aan iets met hofjes heeft, blijkt uit zijn inleiding. Ik citeer: "Het fenomeen 'hofje' is mij reeds uit mijn jeugd bekend. In Gouda kwamen wij op weg naar school langs vier hofjes. Er ging een zekere geheimzinnige fascinatie van uit. In de eerste plaats door de imposante ouderdom van de huisjescomplexen. Spannend was ook de afgeslotenheid waar wij geacht werden buiten te blijven. Immers, van monumentendagen had nog nooit iemand gehoord. En dan waren daar de bewoonsters van wie de meesten – als je ze al te zien kreeg – door hun ouderwetse kleding een enigszins exotische indruk op ons maakten".

Het gebeurt niet vaak dat een auteur van een hofjesboek uitgebreid stil staat bij de ontstaansgeschiedenis van hofjes. De heer Jaspers begint hier - terecht - wel mee. Hij vermoedt dat het ontstaan van het hofje in verband gebracht kan worden met het begijnhof. Er ligt echter wel een flinke periode, 134 jaar om precies te zijn, tussen het ontstaan van het Haarlemse begijnhof in 1261, en het, in zijn ogen, oudste hofje van Haarlem, de Bakenesserkamer in 1395. Bij het vergelijken van het begijnhof met een hofje vallen naast een aantal overeenkomsten, minstens evenveel verschillen op.

Trijn Jansdochter Amen (circa 1595) paneel door Cornelis Engelsz.

De fundamentele overeenkomst tussen het leven op een begijnhof en dat op een hofje is echter het 'beschermd wonen', waarbij het vooral gaat om de aspecten 'onderlinge zorg' en 'veiligheid'.

Het hofje 'Inden Groenen Tuin' is gesticht door Trijn Jansdochter Amen (ca. 1560-1616). Helaas zijn heel wat archiefstukken verloren gegaan. Dit werd in 1960 duidelijk toen 'het gehele' archief van het hofje, bestaande uit slechts twee stukken, het Kapitaalboek uit 1782 en een tweede register met het reglement uit 1845, werd overgedragen aan het Haarlemse Gemeentearchief. Toch heeft de auteur de nodige gegevens boven water weten te krijgen (twee testamenten, een transportakte, een

schuldboek, zes reglementen voor de bewoners, gegevens over bezittingen, documenten in verband met het regentcollege en een codicil van een pastoor) om een heel redelijke geschiedenis van het hofje tot stand te brengen. Zo kon hij voorts volwaardige hoofdstukken schrijven over de preuven van de bewoonsters, over de laatste rustplaatsen van de bewoonsters, over het hoofdgebouw, de tuin en de woningen, over de regenten en andere functionarissen. Ook wordt er uitgebreid stilgestaan bij 'de zwarte bladzijde' uit de geschiedenis van het hofje: Het wanbestuur van regent Letschert (1948 - 1990), die het college van regenten op een zeker moment weet uit te breiden tot vijf personen, allen leden van zijn gezin... In 1990 treden, onder druk van rechtszaken, de media en 'de Haarlemse bevolking', Letschert senior, zijn vrouw en twee zonen af. De rentmeester neemt hun plaatsen in. Drie jaar later wordt dochter Letschert van al haar functies ontheven.

Een nieuw college weet, na flink puinruimen, het hofje weer in rustig vaarwater te manoeuvreren waardoor het 150-jarig bestaan van het hoofdgebouw, vorig jaar op 22 mei, in pais en vree gevierd kan worden. Hoogtepunt hierbij was de presentatie van dit boek, ten overstaan van regenten en bewoners van het eigen hof en voorts vertegenwoordigers van het college van B&W van Haarlem, het Landelijk Hofjesberaad, de Stichting Haarlemse Hofjes, vele Haarlemse regenten en vrienden van het hofje Inden Groenen Tuin en last but not least aan degene die een hoofdrol gespeeld heeft in de verrijzing uit de as van het hofje: Jan Willeminck.

'Inden Groenen Tuin', een echt geschiedenisboek. Niets meer en niets minder. Moet gewoon in het bezit zijn van de ware hofjesliefhebber.

Inden Groenen Tuin
 Het Haarlemse hofje van
 Trijn Jansdochter Amen
 Dr G.J. Jaspers
 SPAAR en HOUT, Haarlem, 2011
 ISBN/EAN 9789086830343

RUYTERSLOFJE, ZUTPHEN

OPRICHTING

De rijke bierbrouwer Henrick Ruyter kocht een stuk grond in de Nieuwstad waarop hij in 1571 armenhuisjes liet bouwen. Dit aan de Gasthuisstraat gelegen complex is naar de stichter het Ruytershofje genoemd.

Henrick Ruyter nam zelf het bestuur van zijn levenswerk op zich. Lang heeft hij dit echter niet kunnen uitvoeren. Tijdens het Zutphens beleg in 1572 is hij door de Spanjaarden beestachtig vermoord.

Na zijn dood heeft zijn familie slecht zorg gedragen voor de armenhuisjes waardoor zij in verval raakten. In 1784 is het complex, dat inmiddels door de Sint Anthony Groote Broederschap gekocht was, gesloopt. In 1898 zijn, op een andere locatie, 19 nieuwe woningen gebouwd, rond een tuin met de gemeenschappelijke pomp in het midden. Dit is het huidige hofje aan de Berkelsingel.

ARCHEOLOGISCH ONDERZOEK

Op het voormalige terrein van het Ruytershofje is bij archeologisch onderzoek in 1985 een waterput van baksteen gevonden. Daarin is veel huishoudelijk afval terecht gekomen, zoals scherven van aardewerk en glas. De vondsten dateren uit de periode van 1575-1635, dus uit de vroegste periode van het hofje.

Naast vondsten uit arme huishoudens (roodbakken grappen, potten, pispotten, schalen, kommen, olielampjes, etc.) is ook rijk materiaal aan het licht gekomen (glaswerk, steengoedkannen en majolicaborden). Bekend is dat het hofje een bestuurskamer had waarin de provisorsen bijeenkwamen. Wellicht zijn resten van het servies van de provisorsen later in de waterput vermengd met het huishoudelijk materiaal van de eenvoudige bewoners. Overigens zijn van het oude Ruytershofje zelf geen resten bewaard gebleven (*H.E. Henkes, Glaswerk uit de beerput van het Ruytershofje. Opgraving Overwelling 1985 V26, pdf bestand*).

BEWONING

De huisjes waren bestemd voor weduwen, ongehuwde vrouwen en echtparen van tenminste 50 jaar oud. De bewoners moesten protestant zijn en kunnen aantonen dat ze een onbesproken leven hadden geleid.

Om 22.00 uur ging de poort dicht en om 22.30 uur het licht uit. Mensen van buitenaf was het niet toegestaan om binnen het hofje de nacht door te brengen. Hier werd nauwlettend op toegezien door de portierster, die bij de ingang van het hofje woonde.

HUUR

De huur van een huisje aan de binnenplaats bedroeg 50 gulden, terwijl een huisje met uitzicht op straat 60 gulden moest opbrengen. Daar stond tegenover dat de bewoners er de rest van hun leven konden wonen en recht hadden op 'preuven'.

PREUVEN

Preuven waren uitkeringen. De bewoners kregen wekelijks enkele stuivers en daarnaast ondersteuning in hun eerste levensbehoeften, zoals boter, brood, kleding en turf.

Berkelsingel 30, Zutphen

SAREPTAHOF, ZUTPHEN

HISTORIE

De Hof van Heden werd in 1895 gesticht door de sociaalvoelende domineesdochter Elisabeth Bax. Het hofje bood gratis huisvesting aan 6 weduwen, die van hervormde huize en van onbesproken gedrag moesten zijn. Na de dood van mejuffrouw Bax in 1917 kwam het hofje in bezit van de Diaconie van de Nederlands Hervormde Gemeente in Zutphen.

Ontwikkelingen in de sociale wetgeving hadden tot gevolg dat de oorspronkelijke doelgroep in steeds mindere mate een beroep deed op de Diaconie. Daarom deed een ander type bewoner zijn intrede. Alleenstaanden van diverse pluimage voelden zich aangetrokken tot het wonen in de hof, met zijn eenvoudige, maar charmante huisjes en mooie tuin. Reden waarom de Diaconie toen besloten heeft de hof te verkopen. De stichting BOEi (een non-profit orga-

nisatie die zich bezighoudt met herbestemmen van industrieel erfgoed) is sinds 2005 eigenaar van de Sareptahof.

LOCATIE EN GEBOUW

De Sareptahof is gelegen aan de Isedoornstraat nabij de binnenstad van Zutphen. De hof telt in totaal 7 woningen, gegroepeerd rond een ruime tuin. Hiermee is de Hof van Heden één van Nederlands kleinste woonverenigingen.

Herbestemming

Nadat de Diaconie besloot afstand te doen van de Sareptahof, hebben de bewoners overwogen de hof zelf te kopen. Dat bleek niet haalbaar. Gekozen werd voor een constructie waarin de vereniging de hof huurt van de eigenaar - BOEi - en zelf de dagelijkse gang van zaken bestiert, waaronder onderhoud en de verhuur van de woningen aan haar leden.

Adres: Isedoornstraat, Zutphen
Bezoek: vrij toegankelijk.

HET HEILIGEN GEEST GASTHUIS, GRONINGEN 1267-2017

Het Heiligen Geest Gasthuis, ook wel bekend als Pelstergasthuis, is het oudste gasthuis van de stad Groningen. Het gasthuis is gesticht in de 13e eeuw, vermoedelijk kort voor het jaar 1276. In dat jaar werd door de paus toestemming verleend om bij de bestaande kerk met 'hospitium' (opvang voor zieken en behoeftigen) een kerkhof te wijden.

Het gasthuis is een stichting van liefdadigheid die ondermeer als doel heeft huisvesting te bieden. Belangrijk onderdeel van deze taak is het beheren en onderhouden van 41 woningen. Tot het complex van het gasthuis (Pelsterstraat 43) behoren ook een kerk, een voogdenkamer met museum en algemene ruimtes, zoals de voormalige keuken en de voormalige eetzaal.

VOOGDIJ

Het gasthuis werd oorspronkelijk geleid door een broederschap van de Heilige Geest, bestaande uit lekenbroeders met aan het hoofd een Magister. Sinds 1381 wordt het gasthuis bestuurd door een voogdij. Nog steeds is de voogdij als stichtingsbestuur verantwoordelijk voor de gang van zaken in het hofje. De voogdij ziet het als haar taak om in het gasthuis een woonomgeving te creëren waar respect voor anderen centraal staat. Een woonomgeving die bovendien gekenmerkt wordt door gezamenlijke zorg voor veiligheid en aanzien van de hof. Deze elementen zijn verwerkt in de huisregels van het gasthuis.

BEWONING

Het karakter van de bewoning is in de loop der tijd veranderd. In de late middeleeuwen wonen er naast zieken en behoeftigen ook zogenaamde 'proveniers'. Als in de 17e eeuw de ziekenzaal wordt verkocht, verandert het stadsbestuur het gasthuis in een instelling voor bejaardenzorg.

Om in aanmerking te komen voor een woning in het gasthuis moesten minimaal 50 jaar zijn, tien jaar in Groningen wonen en lid zijn van de

Hervormde kerk. De bewoners heten voortaan 'conventualen'. In de jaren '70 van de 20e eeuw is de leeftijdsgrens omlaag gegaan. De woningen worden dan verhuurd aan personen die bij voorkeur ouder zijn dan 45 jaar. Het is niet meer verplicht om hervormd te zijn.

BEHEER

Het dagelijkse beheer en verhuur van de verschillende ruimten in het gasthuis liggen in handen van de beheerder en de huismeester. In de kerk worden 's

zondags kerkdiensten gehouden door de Eglise Wallonne en de Vrijzinnig Protestanten. Daarnaast wordt de kerk verhuurd voor bijzondere gelegenheden, zoals huwelijksluitingen. Bovendien wordt het orgel benut voor orgelconcerten. Het orgel dateert oorspronkelijk uit 1627 en werd vergroot in 1692 door Arp Schnitger en in de eerste helft van de 18e eeuw uitgebreid door Albert Anthoni Hinsz. Vanwege de prachtige akoestiek wordt de kerk ook gebruikt voor concerten door koren en kamermuziekensembles.

PUBLICATIE

Er zijn plannen ontwikkeld voor een publicatie over het Heiligen Geest Gasthuis. In 2017 bestaat het Heiligen Geest Gasthuis 750 jaar, wanneer wordt uitgegaan van de pauselijke oorkonde uit 1267. Hierin verleende Clemens IV toestemming tot wijding van het kerkhof dat behoorde bij de kapel van het Heiligen Geest Gasthuis.

Deze oorkonde is de oudste schriftelijke bron van het Heiligen Geest Gasthuis, maar de exacte stichtingsdatum is onbekend. Tot op heden zijn er wel enkele artikelen over het Heiligen Geest Gasthuis verschenen, maar de geschiedenis van het Heiligen Geest Gasthuis is slechts globaal aan bod gekomen binnen de geschiedschrijving van de Groninger gasthuizen. Deze

leemte in de Groninger geschiedschrijving is des te opmerkelijker wanneer men bedenkt dat het niet alleen om het oudste gasthuis van Groningen, maar ook om één van de oudste gasthuizen in Nederland gaat.

Informatie bij Hilde Krips-van der Laan, voogd van het Heiligen Geest Gasthuis.

WEBSITE

Het Jaarverslag 2011 van de secretaris van het LHB wordt, zoals is afgesproken, niet meer per post, maar per e-mail aan de besturen van de hofjes toegezonden. Vanaf heden kunt u het jaarverslag eveneens lezen op de website van het LHB (www.hofjesberaad.nl). Hetzelfde geldt voor het verslag van de Najaarsvergadering van het LHB in het Feithenhof te Elburg.

UITNODIGING HUISMEESTERSBIJENKOMST

De uitnodigingen voor de huismeestersbijeenkomst werden steeds verzonden aan de regenten/bestuurders van de hofjes. Helaas bereikten die uitnodigingen en (of) het programma niet alle huismeesters op tijd. Daarom wil het LHB de huismeesters rechtstreeks benaderen. Aan de besturen is daarom - voor zover van toepassing - verzocht de naam en het e-mailadres van de

huismeester(s) door te geven aan het secretariaat van het LHB, mevrouw J. Slootheer (info@hofjesberaad.nl).

De uitnodiging voor de huismeestersbijeenkomst 2012 zal voor het eerst rechtstreeks aan de huismeesters worden toegestuurd. Uiteraard blijven de besturen kopieën van de correspondentie aan de huismeesters ontvangen.

GESCHIEDENIS DEELNEMENDE HOFJES

Op onze website staat een item "deelnemende hofjes." Daarop is per plaats een overzicht van de hofjes gegeven die bij het LHB zijn aangesloten. In het kort kunnen we daar de geschiedenis van elk hofje lezen. Ook zijn foto's van de hofjes toegevoegd. Helaas is het overzicht nog niet compleet.

Onlangs heeft de redactie de besturen van de ontbrekende hofjes aangeschreven een bijdrage met foto's aan te leveren voor de website. De reactie is jammer genoeg beperkt gebleven. Daarom doet de redactie nogmaals een dringend beroep op de besturen van de betreffende hofjes om zo spoedig mogelijk een stukje tekst (maximaal 500 woorden) en een paar foto's voor de website in te leveren bij het secretariaat van het LHB, mevrouw J. Slootheer (info@hofjesberaad.nl).

GIFT VAN HET NOORD-HOLLANDS ARCHIEF

In november werd ons secretariaat gebeld door een medewerkster van het Noord-Hollands Archief: 'Of wij belangstelling hadden voor een verzameling foto's en Ansichtkaarten van hofjes'. Dat was natuurlijk niet aan dovemansoren gezegd. Op 2 december ontvingen wij van de Atlas van het Noord-Hollands Archief een drietal grote dozen vol met prachtige oude afbeeldingen van Nederlandse hofjes. Keurig per provincie gerangschikt. Alleen de Noord-Hollandse hofjes zaten er niet bij, die waren in het eigen depot opgenomen.

Wij staan open voor dergelijke giften!

Cau-Lonque Gasthuis in Oosterland, Zeeland

HET HOFJE VAN CINCO, GOUDA

De poort met het wapen van Cornelis Cincq

Een dorpje, midden in de stad

Licht tegen verboden vrijages

Cornelis Cincq kwam uit een goed nest. Een regentenfamilie van lakenkopers en steenbakkers. Zijn vader, Gerard Cincq, was burgemeester van Gouda. Cornelis zag het levenslicht in 1649. Over zijn jeugd is helaas niets bekend. Toen hij 20 jaar was, ging hij rechten studeren in Leiden; drie jaar later vervolgde hij zijn studie in Utrecht. Hij werd benoemd tot advocaat bij het Hof van Holland. Een belangrijke functie, maar ook een erebaantje.

HET IS ER NOOIT VAN GEKOMEN

Cornelis was verliefd. Op Alida Wagtendorp, dochter van de dominee. Toen werd binnen belangrijke families dit nog vastgelegd met een notariële acte.

Maar of Alida niet wilde trouwen, of dat haar vader tegen dit huwelijk was? We kunnen er alleen maar naar raden. Cornelis overleed toen hij 49 jaar oud was. Waarschijnlijk aan de pest. Met veel pracht en praal werd hij begraven in de Sint Janskerk.

HET TESTAMENT

Maar toen hij zijn einde voelde naderen, ontbood hij notaris Timmer. Zijn laatste wil werd vastgelegd en beschreven. Cornelis Cincq benoemde tot zijn erfgenamen: de Armeenzorg van de Gereformeerde Kerk en Aletta Cincq, zijn nicht. Ook zijn onbeantwoorde liefde, Alida Wagtendorp, werd niet overgeslagen. Ze kreeg zijn woonhuis met inboedel aan de Hoogstraat (hoek Zeugestraat). Ook zijn dienstmaagd Geertruyd Zeegers, het Weeshuis en de Diaconie mochten meedelen. *Verders begeert hij Testateur, dat de verdere*

goederen bij de hierna te noemen executeurs zullen worden geëmployeerd tot het aanbouwen en opsigten van eenige huysjes, om door arme menschen om niet te worden gewoond, [...] dat voor dezelve huysjes of wel voor de poort van het erf zal moeten gesteld worden: Dit is de Fundatie van d'Heer en Mr. Cornelis Cincq [...].

De regenten werden ook bij testament benoemd, zij moesten het karwei klaren. Maar ze namen het er goed van: kunnen we lezen in het goed bewaarde Rekenboek.

WERK AAN DE WINKEL

Als inspiratie voor dit hofje bekeek men enige Leidse hofjes. De oriëntatiereis, inclusief alle verteringen, zijn terug te vinden in het Rekenboek.

Voor ieder detail werd een specialist aangezocht. Twee architecten, een steenhouwer, een heraldicus, een metselaar, een glasmaker, enzovoorts. In Rotterdam werd de poort (prefab!) gemaakt. Al met al kostte dit hofje 12.851 gulden, inclusief bleekveld en tuin. Het was gereed in het jaar 1700, getuige de inscriptie boven de ingangspoort.

BEWOONSTERS

De Franse tijd bracht een ongewone bewoonster: Maria Jacoba, baronesse van Tegnagel, douarière J.H. van Hoogenhuysse, die van 1812 tot 1814 het huisje rechts van de poort huurde.

De lantaarn boven de achterpoort werd aangebracht na klachten over onzedelijke handelingen van een mans- met een vrouws-persoon. En dat allemaal vlakbij het enige stilletje (wc) van het hofje: in de poort.

DE NIEUWE TIJD

In 1860 werd het hofje verbouwd en kreeg het haar huidige uiterlijk. De ramen op de begane grond werden groter gemaakt, de luiken werden verwijderd, de gevels gestuct en de Regentenkamer, boven de poort, werd verbouwd voor bewoning.

In de jaren zeventig van de vorige eeuw werd het regentschap opgeheven en één voor één werden de huisjes - merendeels aan de toenmalige huurders - verkocht. Eind jaren zeventig werd het hele complex, onder toezicht van de Rijksdienst

Interieur van een woning

voor de Monumentenzorg, door een gespecialiseerde aannemer en met hulp van de eigenaren gerestaureerd en werden de woningen, op twee na, per twee gekoppeld.

De huidige eigenaars/bewoners zijn blij met zo'n unieke woonvorm. Het is als 'wonen in een dorp, midden in de stad'. En de binnenruimte van de hofjeswoningen is vaak groter dan menige

doorzonwoning. Een buitenkansje voor de liefhebber.

Bron: G.C. Helbers, *Derde verzameling bijdragen "Die Goude"*, 1941.

Adres: Hofje van Cincq, Nieuwehaven 246-270, 2801 EE Gouda
Bezoek: vrij toegankelijk.

Dick Hoogendoorn

Het Hof, eind 18e/begin 19e eeuw

AFSCHEID VAN EEN ADVISEUR

Op woensdag 29 februari jl. kwamen de bestuursleden van het LHB en Piet en Joke Verhoeven in het Sint Pietershof in Hoorn bij elkaar om het galgenmaal van adviseur Piet wat extra glans te geven. Piet heeft tot twee maal toe een overduidelijke fysieke waarschuwing gekregen dat hij het rustiger aan moet gaan doen en daar geeft hij - Piet is een verstandig man, dat weten wij maar al te goed - gehoor aan. De afscheidsspeech van onze voorzit-

ter was hartverwarmend maar het antwoord daarop van Piet deed daar bepaald niet voor onder. Het werd een humorvolle, genoeglijke en in meerdere opzichten heerlijke avond. We zullen Piets snedige en snaakse opmerkingen missen.

De Fransen hebben daar een passende uitdrukking voor: *'partir, c'est mourir un peu'*.

Adieu Pierre!

**COLUMN HENK GEIST,
VERSLAGGEVER STADSREDACTIE
OVERGENOMEN UIT:
HAARLEMSCH DAGBLAD
26 JANUARI 2012**

HOFJES

Dat Haarlem een hofjesstad is hoef ik u niet meer te vertellen. Ik vind ze ook prachtig, ik ben ooit geboren in een stad waar geen hofje te bekennen valt, een stad waar ze sowieso erg hun best doen om oude gebouwen te slopen. Dus ik ben plaatsvervangend trots op al die Haarlemse hofjes. Architectonische juweeltjes zijn het en het is een sociale woonvorm die de eeuwen heeft weten te trotseren.

De trots slaat bij tijd en wijle om in ergernis. Niet over de oude hofjes, maar over al die nieuwe hofjes waarmee projectontwikkelaars, reclamebureaus en makelaars de stad de laatste jaren menen te moeten bestoken.

Een nieuwbouwplan in Haarlem hoeft maar een omsloten binnenterrein te hebben of het wordt al tot hofje bestempeld, of bijna net zo erg, ze worden voorzien van een oud-Hollandsche naam als 'Haerlem', 'staete' of 'veste'.

Zaterdag gaat er weer een in de verkoop, de Hoftuin, nog net geen Hoftuyn, dat verrijst aan de rand van het 20ste eeuwse Schalkwijk. U raadt het al, de architect liet zich hierbij inspireren door de Haarlemse hofjes. De enige echte overeenkomst met een oud hofje zit hem alleen in de grote dichtheid van de bebouwing.

Stop deze uitholling van het begrip hofje. Verkoopjargon is het, makelaarstaal. Hoe lang tuinen we daar nog in!